

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.08.1971, sp. zn. 1 Cz 50/71, ECLI:CZ:NS:1971:1.CZ.50.1971.1

Číslo: 11/1973

Právní věta: Jestliže se rodiče nedohodli o podání žádosti o změnu příjmení nezletilého dítěte příslušnému správnímu orgánu, dá soud ve smyslu ustanovení § 49 zák. o rod. souhlas k podání této žádosti jedním z rodičů jen tehdy, jsou-li k tomu závažné důvody. /1/ Tak tomu bude např. tehdy, jestliže rodič, který se změnou příjmení nezletilého dítěte nesouhlasí, neplní své povinnosti vůči dítěti, nejví o ně zájem a ztratil k němu zřejmě citový vztah, nebo jestliže z jiného vážného důvodu není v zájmu další výchovy dítěte, aby u něho byl udržován a prohlubován pocit sounáležitosti s tímto rodičem.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.08.1971

Spisová značka: 1 Cz 50/71

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dohoda rodičů, Jméno a příjmení, Řízení před soudem, Výchova dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb. § 34

§ 120

§ 132

§ 213

§ 272

§ 38

§ 49 99/1963 Sb. § 5

§ 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Manželství rodičů nezletilých M. a J. P. bylo v roce 1965 rozvedeno, obě děti byly svěřeny pro dobu po rozvodu do výchovy matky a otci bylo uloženo platit měsíčně na výživu nezletilé M. P. částku 250 Kčs a nezletilého J. P. částku 200 Kčs; současně byl soudním rozhodnutím upraven styk dětí s otcem. Matka nezletilých M. a J. P. se znovu provdala, odstěhovala se s dětmi z P. do Ž. a v r. 1967 se jí narodil nezletilý L. M.

V roce 1968 podala matka návrh na udělení souhlasu soudu k podání žádosti o změnu příjmení nezletilých dětí M. a J. P. shodně s jejím příjmením po uzavření druhého manželství. Poukazovala na to, že by bylo žádoucí, aby všechny její děti měly stejná příjmení, a že otec J. P. nezletilé M. a J. P. po

dva rok neviděl. Návrh na udělení souhlasu k podání žádosti o změnu příjmení těchto dětí byl zamítnut, když bylo zjištěno, že otec své povinnosti vůči nim plní, posílá jim pravidelně dárky a se změnou příjmení dětí nesouhlasí.

Návrhem podaným u soudu 27. 5. 1970 se matka M. M. znovu domáhala udělení souhlasu k podání její žádosti příslušnému národnímu výboru o změnu příjmení nezletilých M. a J. P. a tvrdila, že různost příjmení dětí je pro ně škodlivá a narušuje jejich výchovu natolik, že byla nucena se obrátit na obvodního pedopsychiatra, který pro zdárný vývoj dětí doporučil změnu jejich příjmení. Uváděla dále, že zájem otce J. P. o děti je jen účelový, již dva roky je neviděl a ani o písemný styk s nimi se nesnaží; obě děti žily s otcem ve společné domácnosti jen krátce a považují za svého otce druhého manžela matky.

Otec ani tentokrát se změnou příjmení dětí nesouhlasil.

Okresní soud v Žďáře n. Sázavou rozsudkem z 30. 11. 1970 udělil souhlas k podání žádosti matky M. M. o změnu příjmení nezletilých M. a J. P. shodně s nynějším příjmením matky a své rozhodnutí stručně odůvodnil tak, že bude v zájmu dětí, aby v budoucnu nesly příjmení matky a jejího nynějšího manžela.

K odvolání otce J. P. krajský soud v Brně rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že otec neprojevoval potřebný zájem o výchovu dětí, když od 28. 2. 1968 se s dětmi sešel až v roce 1970 ve dnech 2. 8. a 18. 10. 1970. Soud druhého stupně měl za to, že z tvrzení otce o tom, že častější styk s dětmi mu znemožňovala matka tím, že při návštěvách ho odbývala, že děti nejsou doma a o dovolené zase tím, že jsou nemocné, nelze dovodit skutečný zájem otce o děti, když se styku domáhal teprve v r. 1969 a v r. 1970, a nepožádal ani o soudní výkon rozhodnutí o styku s dětmi.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Určení jména a příjmení nezletilých dětí je důležitým právem a povinností, které náleží oběma rodičům (§ 34 odst. 1 a § 38 a násl. zák. o rod.). Změna příjmení dítěte je zásahem nejen do práv rodičů, ale i do práv dětí. Jestliže se tedy rodiče o změně příjmení nezletilého dítěte nedohodli, může dát soud podle ustanovení § 49 zák. o rod. jednomu z nich svolení k podání žádosti o změnu příjmení dítěte jen tehdy, jsou-li pro takové opatření skutečně závažné důvody. Tak je tomu zpravidla tehdy, jestliže rodič, který se změnou příjmení dítěte nesouhlasí, neplní své rodičovské povinnosti k dítěti, nejeví o dítě zájem, ztratil k němu zřejmě citový vztah, takže není v zájmu další výchovy dítěte, aby pocit sounáležitosti s ním byl u dítěte pěstován a prohlubován.

V projednávané věci se však soud prvního stupně otázkou vztahu otce k nezletilým M. a J. P. nezabýval; pokud soud druhého stupně dospěl k závěru, že otec nejeví potřebný zájem o výchovu těchto dětí, pak se tak stalo na základě neúplných skutkových zjištění a zčásti i v rozporu s obsahem provedeného dokazování.

Z obsahu spisů o tomto i předchozím řízení mezi týmiž účastníky je patrné, že otec J. P. se již v průběhu řízení o rozvod manželství domáhal úpravy styku s nezletilými M. a J. P. Když se matka s dětmi odstěhovala do Ž., domáhal se dne 25. 3. 1966 nové úpravy styku s dětmi vzhledem k nynější poměrně značné vzdálenosti jeho bydliště od bydliště dětí. Dne 18. 6. otec svou žádost opakoval a dne 24. 3. 1967 znovu žádal o úpravu styku s dětmi o dovolené a o vácích. Nebylo pochyb o tom, že v této době posílal otec dětem pravidelně i dárky a matka při jednání u soudu dne 28. 2. 1968

doznala, že dětem zatajila, že jde o dárky od otce, protože prý děti o něm v podstatě nic nevědí. Stejně nebylo pochybností o tom, že otec platil a platí výživné pro děti dobrovolně a pravidelně.

I po vydání soudního rozhodnutí, jímž byl v r. 1968 upraven styk otce s dětmi i na dobu 14 dnů o hlavních školních prázdninách, se otec styku s dětmi domáhal. V roce 1968 se však styk neuskutečnil, údajně pro nemoc dětí. V roce 1969 se podle tvrzení otce rovněž styk neuskutečnil, ačkoliv se toho otec třikrát domáhal. Soudy obou stupňů však nezjistily, proč se tento styk v roce 1969 neuskutečnil. Stejně tomu bylo i pokud šlo o rok 1970, kdy došlo pouze ke dvěma návštěvám otce u dětí dne 2. 8. 1970 a 18. 10. 1970; jinak se styk otce J. P. s nezletilými M. a J. P. v rozsahu podle soudního rozhodnutí neuskutečnil, protože děti údajně chodily na prohlídky k pedopsychiatrovi.

Z uvedeného je patrné, že se otec styku s dětmi pravidelně domáhal a že mu nelze přičítat k tíži skutečnost, že rozhodnutí soudu o úpravě styku nebylo matkou respektováno. Kromě poučení ze dne 5. 12. 1968 (uvedeného na č. 1. 100 spisu okresního soudu ve Žďáře nad Sázavou sp. zn. P 18/66), že může podat nový návrh na úpravu styku s dětmi, není ze spisu patrné, že by byl otec soudem náležitě ve smyslu ustanovení § 5 o. s. ř. poučen o možnosti postupu podle ustanovení § 272 a násl. o. s. ř. o výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí. Soudy obou stupňů náležitě nehodnotily ani skutečnost, že nezletilá M. P. byla ve škole zapsána nynějším příjmením matky, že ve školním výkaze nebyl uveden otec a že teprve na zákrok soudu došlo k nápravě.

Pro spravedlivé rozhodnutí ve věci bude třeba objasnit, z jakých důvodů se neuskutečnil styk otce s dětmi zejména v roce 1969, dále bude třeba zjistit, jaký byl po celou dobu postoj matky ke styku dětí s otcem a vzhledem k tvrzení matky a výpovědi jejího manžela L. M., že návrh na udělení souhlasu k podání žádosti o změnu příjmení nezletilých M. a J. P. byl podán na radu lékaře, bude nutno provést i v tomto směru potřebné důkazy. Teprve po uvedeném doplnění řízení bude možno o věci rozhodnout způsobem, který by plně respektoval zájmy nezletilých M. a J. P. i zákonná práva otce J. P.

Jestliže soudy obou stupňů postupovaly v řízení jinak, porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 213 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 49 zák. o rod.

1) srov. rozhodnutí uveřejněná pod č. 45/1955 a č. 16/1958 Sbírky rozhodnutí čs. soudů a rozhodnutí uveřejněné pod č. 12/1965 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR